

**Naturklagenævnets afgørelse
af 30. november 2009
om fredning af Storebjerg og omkringliggende område i Farum,
Furesø Kommune
(sag nr. NKN-111-00048).**

Fredningsnævnet for København har den 25. september 2008 truffet afgørelse om fredning af Storebjerg og omkringliggende område i Farum og har samtidig truffet afgørelse om erstatning. Afgørelsen om fredningen er påklaget af Friluftsrådet. Afgørelsen om erstatning er påklaget af By- og Landskabsstyrelsen og af Furesø Kommune.

Fredningssagen er rejst af Danmarks Naturfredningsforening den 20. juli 2004 for del af matr.nr. 1a, 1c, 1d og 6bz Farum By, Farum. Efter det offentlige møde gennemførte Danmarks Naturfredningsforening forhandlinger med Farum Vandværk og Farum Menighedsråd, hvilket resulterede i et revideret fredningsforslag af 8. februar 2006.

Den 26. september 2006 traf Fredningsnævnet for Frederiksborg Amt i medfør af naturbeskyttelseslovens § 37 a, stk. 3, afgørelse om forlængelse af fristen i § 37 a, stk. 1, til udløb den 1. oktober 2008. Efter de pr. 1. januar 2007 gældende regler er sagen overgået til Fredningsnævnet for København.

Fredningsområdet

Området er en del af den såkaldte Farum Naturpark, der strækker sig fra Farum Sø i øst til den tidligere Jørlunde Sø i vest. Mølleåen, der har sit udspring mellem Buresø og Bastrup Sø, kæder landskaberne sammen til en helhed. Der er en righoldighed af søer, moser, vandløb, enge, skove, krat og markante bakkedrag. Der er omkring 20 fredninger omfattende ca. 1.500 ha i Farum Naturpark. Området er tillige udpeget som EU-Habitatområde.

Fredningsforslaget omfatter ca. 28 ha, der ligger ved Farum Kirke, vest og syd for Farum by, mod syd afgrænset af randbevoksningen på Farum Sø's nordlige side.

Området er tidligere fredet ved Mølleåfredningen i 1948 og en frivillig fredning i 1967, men Danmarks Naturfredningsforening ønsker en modernisering og opstramning af disse fredninger.

Landskabet er domineret af Farum Ås, der har sin begyndelse i Farum by, nord for Farum Sø, og som her bliver synlig i landskabet umiddelbart vest for Farum Kirke. Åsen bliver længere vestpå gennemskåret af en bæk, der løber fra Præstemosen og ud i Mølleåen i Sortemosen. Præstemosen fremtræder som et "fattigkær", medens Sortemosen er et "rigkær". Åsen har i historisk tid været en del af Præstegårdsjorden, som har været landbrugsjord for præsten ved Farum Kirke.

Præstemosen afvandes af en bæk, der løber fra mosen og gennem åsen ved Gretesholm og ud i Mølleåen ved Karsø.

En vigtig naturværdi for området er den tørbundsflora, der knytter sig til den højtliggende del af åsen umiddelbart vest for Storebjerg og overgangen fra åsen til Præstemosen. Den vestlige del af Storebjerg kaldes Lillebjerg og er en yndet kælkebakke for børn, der bor i nærheden.

Der er en stor artsrigdom af planter og dyr forbundet med de varierede naturtyper i området. De mest interessante planter er knyttet til vådområder og udyrkede arealer.

Fredningsnævnets afgørelser

Formålet med fredningen er at fastholde og styrke den landskabelige karakter, at sikre og forbedre levebetingelserne for det nuværende plante- og dyreliv, at beskytte grundvandsdannelsen og at anvende området som udflugtsområde, primært til vandreture og cykelture samt til natur- og landskabsstudier.

Det er tillige fredningens formål at sikre udpegningsgrundlaget for Habitatområde nr. 123, marts 2004.

Fredningsnævnet har med samtykke fra Skov- og Naturstyrelsen, Østsjælland, besluttet, at området udvides med matr.nr. 102a, 102d og 102 e, der ejes af staten, således at området mod syd afgrænses af den til enhver tid værende søbred. Fredningsområdet er stadig ca. 28 ha og er opdelt i 5 delområder, som fremgår af fredningskortet.

Den landbrugsmæssige drift på tidspunktet for fredningen (område B og D) kan fortsætte og skal drives efter de til enhver tid gældende EU-regler om økologisk drift. Såfremt omdriften op- hører, skal arealerne udlægges med vedvarende græs. Tilplantning må ikke ske på markarealer- ne. Der er i øvrigt fastsat særlige bestemmelser for de enkelte delarealer.

Fredningen indeholder sædvanlige bestemmelser om naturpleje og om forbud mod terrænæn- dringer, bebyggelse og tekniske anlæg. Sædvanlige landbrugshegn er tilladt, men hegningen må ikke begrænse offentlighedens adgang til området, hvorfor hegnene skal udstyres med selvluk- kende låger eller trappebukke. Nødvendige læskure til kreaturer, heste mv. kan opstilles efter bestemmelser herom i en plejeplan.

Offentligheden har kun ret til at færdes til fods og på cykel på de stier, som er vist på frednings- kortet. På stierne henover og langs område C må der dog kun ske færdsel til fods.

Publikum kan endvidere færdes til fods på den øvrige del af arealet, herunder eventuelle hegne- de græsningsarealer. Færdsel må ikke finde sted på dyrkede markarealer. Arrangeret færdsel på cykel må kun finde sted som enkeltarrangement og kun efter tilladelse, som kan gives af til- synsmyndigheden.

Tidligere fredningsafgørelser fra 1922, 1948 og 1967 ophæves for så vidt angår de arealer, der er omfattet af nærværende fredning.

Klager og udtalelser

Friluftsrådet har i sin klage anført at man tolker naturbeskyttelseslovens § 26 samt mark- og vej- fredsloven således, at ridning er tilladt på veje og stier i det åbne land, medmindre det ved skilt- ning er forbudt. Rådet ønsker derfor, at teksten i § 7, Offentlighedens adgang, ændres til: "*Of- fentligheden har kun ret til at færdes til fods, på cykel og til hest*".

Friluftsrådet ønsker, at fredningsbestemmelserne giver mulighed for etablering af primitive overnatningspladser til kortvarige ophold og teltslagning. I § 4, Naturpleje og genopretning, øn- sker Friluftsrådet derfor følgende sætning indføjjet: "*Der kan i plejeplanen optages bestemmelse om etablering af primitive overnatningspladser.*"

Naturklagenævnets afgørelse

I sagens behandling, herunder besigtigelse og offentligt tilgængeligt møde den 19. august 2009, har deltaget Naturklagenævnets 10 medlemmer: Lars Busck (formand), Ole Pilgaard Andersen, Martin Glerup, Leif Hermann, Britta Schall Holberg, Mogens Mikkelsen, Anders Stenild, Poul Søgaard, Jens Vibjerg og Henrik Waaben.

Naturklagenævnet har ved anden afgørelse af dags dato truffet afgørelse om erstatningen for fredningen, hvortil der henvises.

Naturklagenævnet udtaler enstemmigt:

Det tiltrædes, at der gennemføres fredning efter naturbeskyttelseslovens kapitel 6 med den afgrænsning, som fredningsnævnet har bestemt, til sikring af de landskabelige, naturhistoriske, kulturhistoriske, biologiske og rekreative værdier i området samt for at sikre udpegningsgrundlaget for Habitatområde nr. 123, marts 2004.

Der ses ikke ud fra områdets beliggenhed tæt op til bebyggelsen i Farum by at være grund til at udvide offentlighedens ret til færdsel til også at omfatte færdsel til hest, ligesom der heller ikke ses at være behov for at tillade etablering af primitive overnatningspladser. Friluftsrådets ønsker herom kan således ikke imødekommes.

De af fredningsnævnet fastsatte fredningsbestemmelser stadfæstes derfor i realiteten.

Idet fredningsnævnets afgørelse af 25. september 2008 ophæves, fastsætter Naturklagenævnet følgende fredningsbestemmelser for det ca. 28 ha store område, der er afgrænset som vist på det fredningskort, der hører til Naturklagenævnets afgørelse, og som helt eller delvist omfatter de på vedhæftede matrikelfortegnelse anførte ejendomme.

§ 1. Fredningens formål

Fredningen har til formål at bevare og forbedre de landskabelige, naturhistoriske, kulturhistoriske, biologiske og rekreative værdier, at sikre udpegningsgrundlaget for Habitatområde nr. 123, marts 2004, at bevare udsigten over det fredede landskab og at fastholde offentlighedens ret til færdsel samt at sikre og forbedre adgangsmulighederne gennem blandt andet et fastlagt stisystem.

§ 2. Arealanvendelse og drift

Den landbrugsmæssige drift på tidspunktet for fredningen (område B og D) kan fortsætte på nednævnte vilkår:

Landbrugsarealerne skal drives efter de til enhver tid gældende EU-regler om økologisk drift.

Såfremt omdriften ophører, skal arealerne udlægges med vedvarende græs. Efter etablering af vedvarende græsarealer kan driften ikke på ny omlægges.

Markarealerne må ikke tilplantes.

Der fastsættes i øvrigt følgende bestemmelser for de enkelte delarealer (område A – E):

A.

Området skal bevares med skræntarealer. De løvtræbevoksede arealer skal bevares. Den øvrige del skal drives som lysåbne overdrevsarealer enten med kreaturafgræsning eller ved et årligt høslæt i sensommeren. Konvertering til overdrev skal finde sted uden jordbehandling og uden udsæd af frøblandinger m.v.

B.

Fredningen er ikke til hinder for anlæg af en parkeringsplads alene til brug for kirken. Afgrænsningen skal godkendes af fredningsnævnet.

C.

Området skal plejes ved høslæt i sensommeren.

D.

Fredningen er ikke til hinder for udvidelse mod vest af den eksisterende kirkegård ved Farum Kirke. Afgrænsningen skal godkendes af fredningsnævnet.

E.

Skovgrænsen mod markarealer skal fastholdes. Kreaturgræsning kan finde sted som led i plejeforanstaltningerne. Der må ikke praktiseres skovgræsning.

§ 3. Terrænændringer

Der må ikke foretages terrænændringer. Der må således ikke ske udnyttelse af forekomster i jorden – heller ikke til eget brug – eller foretages opfyldning, planering eller afgravning af terrænet. Forbuddet mod terrænændringer gælder ikke arkæologiske, geologiske eller andre videnskabelige undersøgelser samt frilæggelse af vandløb eller andre foranstaltninger, der tjener fredningens formål.

§ 4. Bebyggelse, veje og tekniske anlæg m.v.

Der må ikke opføres bebyggelse, herunder skure, boder, hytter eller lignende på området. Der må ikke etableres dyrefarme, drivhusgartnerier, planteskoler og frugtplantager eller anlægges koloni- og nyttehaver eller andre faste anlæg eller konstruktioner. For eksempel må der ikke anbringes hegn, tårne, vindmøller, tankanlæg, fritstående solfangere eller master, og der må ikke føres luftledninger over arealerne eller etableres lysanlæg.

Der må endvidere ikke anlægges campingpladser, sportsanlæg, skydebaner, motorbaner eller landingspladser for fly eller helikoptere, og der må ikke etableres oplags- og lossepladser

Der må ikke anbringes campingvogne, telte eller lignende.

Fredningen er ikke til hinder for opstilling af sædvanlige landbrugshegn til kreaturer, heste, får og geder m.v., men hegningen må ikke begrænse offentlighedens adgang til området, hvorfor hegn skal udstyres med selvlukkende låger eller trappebukke. Der må ikke opstilles kreaturhegn eller andre hegn i skovarealer. Fredningen er ikke til hinder for opstilling af hegn til beskyttelse af vandboringer.

Nødvendige læskure til kreaturer, heste, får og geder m.v. kan opstilles efter bestemmelser herom i en plejeplan.

§ 5. Offentlighedens adgang

Offentligheden har kun ret til at færdes til fods og på cykel på de stier, som er vist på fredningskortet. På stierne henover og langs område C må der dog kun ske færdsel til fods. Stierne skal markeres og etableres som trampestier.

Offentligheden kan endvidere færdes til fods på den øvrige del af arealet, herunder eventuelle hegnede græsningsarealer. Færdsel må ikke finde sted på dyrkede markarealer.

Arrangeret færdsel på cykel må kun finde sted som enkeltarrangement og kun efter tilladelse fra tilsynsmyndigheden.

Hunde skal føres i snor.

Plejemyndigheden kan afmærke stiforløb og opsætte informationstavler.

§ 6. Naturpleje og genopretning

Plejemyndigheden udarbejder en plejeplan. Den første plejeplan skal gælde for højst 5 år, de senere for højst 10 år. Den skal redegøre for plejeforanstaltninger og anlægsarbejder samt eventuelle detailændringer i almenhedens adgangsret. Plejeplanen kan indeholde forslag til etablering af primitive publikumsforanstaltninger, f.eks. bænke og affaldskurve, og opsætning af sædvanlige husdyrhegn og læskure til dyr.

Der skal gives grundejere, forpagtere, Danmarks Naturfredningsforening, Dansk Ornitologisk Forening og Friluftsrådet ret til at udtale sig om forslaget til plejeplan.

Såfremt der er uenighed om indholdet af plejeplanen, forelægges den for fredningsnævnet til afgørelse, jf. den til enhver tid gældende bekendtgørelse om pleje af fredede arealer og tilsyn, for tiden bekendtgørelse nr. 1604 af 20. november 2006.

§ 7. Dispensation

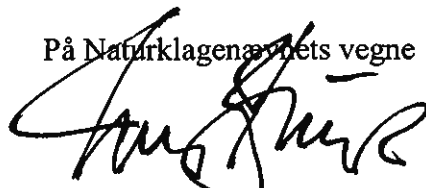
Fredningsnævnet kan meddele dispensation fra fredningsbestemmelserne, når det ansøgte ikke vil stride mod fredningens formål, jf. naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1.

§ 8. Ophævelse af tidligere fredninger

Følgende tidligere fredningsafgørelser ophæves for så vidt angår de arealer, der er omfattet af nærværende fredning:

Fredningsafgørelse, tinglyst den 16. marts 1922, på matr.nr. 1a, 1c og 1d Farum By,
Fredningsafgørelse, tinglyst den 24. marts 1948, på matr. nr. 1a, 1c og 1d Farum By og
Fredningsafgørelse, tinglyst den 10. august 1967 på matr.nr. 6bz Farum By.

På Naturklagenævnets vegne

Lars Busck

Naturklagenævnets formand

Afgørelsen er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. naturbeskyttelseslovens § 82. Eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 6 måneder, jf. lovens § 88, stk. 1.

Fortegnelse
over de matrikelnumre, der helt eller delvist er omfattet af Naturklagenævnets afgørelse af
30. november 2009 i sagen om fredning af Storebjerg og omkringliggende område

Farum By

Matr.nr. 1 a, 1 c, 1 d, 6 bz, 102 a, 102 d og 102 e